

ИНСТИТУТ ПО МЕХАНИКА - БАН

ул. "Акад. Г. Бончев", бл. 4, София 1113
тел: +359 2 973 31 40, факс: +359 2 870 74 98
<http://www.imbm.bas.bg>, имейл: director@imbm.bas.bg

Версия 3.1 / 25.7.2016

Утвърден от Проф. д-н Васил Кавърджиков,
Директор на Институт по механика - БАН

Вътрешен анализ на несъответствията

Този документ е част от *Стратегията за изследователите* на [Института по механика](#) към [Българската академия на науките](#) (ИМех-БАН). Той съдържа информация за несъответствията между политиките и практиките на института с представените по-долу [принципи на Европейската харта за изследователите](#) и на [Кодекса за поведение при подбора на изследователи](#). Тези принципи са описани в таблица, като в 3 колонка на таблицата са предложени действия, чието изпълнение очакваме да сближи политиките и практиките в ИМех с разглежданите принципи.

В допълнение към вътрешния анализ са представени и резултати от анкета за проучване на мнението на изследователите от ИМех за тези принципи. Анкетният списък съдържа кратко описание всеки принцип и два въпроса: „**Одобрявате ли този принцип?**“ и „**Доколко считате, че този принцип се спазва в Института по механика?**“ Индивидуалните отговори са числени, със значения: 5-определено да; 4-по-скоро да; 3-нямам мнение или средно мнение; 2-по-скоро не; 1-определено не. Участието е анонимно и доброволно. Всички изследователи от ИМех са били поканени за участие. Получените отговори са дадени в 4 колонка от таблицата.

Страници 3-36 са подходящи за отпечатване при А4-пейзажна (Landscape) ориентация,
а другите страници – при портретна ориентация на листовите!

Използвани съкращения на закони и правилници

ЕК-ИМех – Етичен кодекс на учените от Института по механика	ПЖД-БАН – Правила за издателската дейност на БАН
ЕКС-БАН - Етичен кодекс на служителите в БАН	ПП-ЗРАС-РБ - Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България
ЗАПиСП - Закон за авторското право и сродните му права	ПРЗИ-ОИС-БАН - Правилник за регистриране, закрита и използване на обектите на интелектуална собственост в Българската академия на науките
ЗБАН - Закон за Българската академия на науките	ПУДВР-ИМех - Правилник за устройството, дейността и вътрешния ред на Института по механика при БАН
ЗВО – Закон за висшето образование	ПУР-НС-АД-БАН - Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН
ЗМиГО - Закон за марките и географските означения	ПУР-НС-АД-ИМех - Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института по механика
ЗНИИ - Закон за насърчаване на научните изследвания	ПУ-УК - Пакет от указания за участие в конкурси
ЗПиРПМ - Закон за патентите и регистрацията на полезни модели	УБАН - Устав на Българската академия на науките
ЗРАС-РБ - Закон за развитието на академичния състав в Република България	
КТ – Кодекс на труда	
НСНИ - Национална стратегия за научни изследвания - 2020	
ПВТР-ИМех - Правилник за вътрешния трудов ред в Института по механика при БАН	
ПИ-АЧК - Правилник за избиране на академици и член кореспонденти	

Вътрешен анализ на несъответствията

I. Етични и професионални аспекти

<p>1. Свобода на изследване <i>Изследователите следва да съсредоточат своята изследователска дейност върху благо на човечеството и разширяването на границите на научното познание, като се ползват със свобода на мисълта и изразяването, както и със свободата да откриват методи за разрешаване на проблемите съгласно установените етични принципи и практики.</i> <i>Все пак изследователите следва да приемат ограниченията на тази свобода, които могат да възникнат в резултат на конкретните обстоятелства при изследователската дейност (включително надзор, ръководство, управление), или оперативни ограничения, например по причини, свързани с бюджета и инфраструктурата, особено в промишлената сфера - със защитата на интелектуалната собственост. Все пак тези ограничения не следва да нарушават общоприетите етични принципи и практики, които изследователите трябва да спазват.</i></p>			
1 Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	2 Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и /или практики на институционално ниво	3 Необходими действия (Кой, кога)	4 Анкета
<p>В Закона за насърчаване на научните изследвания /ЗНИИ/ са уредени основните принципи и механизми за провеждането на държавната политика за насърчаване на научните изследвания в Република България, като национален приоритет, имащ стратегическо значение за развитието на страната, като научноизследователската дейност се основава на принципите на етичност, прозрачност, публичност, достъпност и приложимост.</p> <p>Съгласно Закона за Българската академия на науките /ЗБАН/, БАН е юридическо лице, представляващо национална автономна организация за научни изследвания, която обхваща академичните институти и други самостоятелни структурни звена, както и която обединява академиците и член-кореспондентите от страната, хабилитирани учени от академичните институти, както и чуждестранни членове</p> <p>Съгласно Устава на Българската академия на науките /УБАН/, Академията</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Правилник за устройството, дейността и вътрешния ред на Института по механика при БАН (ПУДВР-ИМех) ; • Правилник за вътрешния трудов ред в Института по механика при БАН (ПВТР-ИМех); • Етичен кодекс на учените от Института по механика при БАН (ЕК-ИМех). <p>ПУДВР-ИМех урежда структурата на ИМех, както и основни правила за неговата дейност. Чл. 12 третира основни задължения на изследователите, както и права, свързани с управлението на института. Чл. 20 ал. 1 признава възможността изследователите да инициират и изпълняват научни и/или приложни дейности (проекти), в съгласие с мисията, политиките, научно</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Извършване на вътрешен анализ на съответствието между тези принципи и регулацията и практиките в ИМех. (Завършен) • Разработване на стратегия за изследователите (Изпълнено) 	<p>4.9</p> <p>4.7</p>

<p>определя приоритетите на изследователската си дейност, организира и извършва фундаментални и приложни научни изследвания в съответствие с националните интереси и приоритети и световните тенденции и съдейства за използването на получените резултати .</p> <p>Въпросите свързани с интелектуалната собственост са уредени в Закона за авторското право и сродните му права, Закона за патентите и регистрацията на полезни модели и Закона за марките и географските означения /ЗАПиСП, ЗПиРПМ, ЗМиГО/.</p> <p>Има Правилник за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост в Българската академия на науките /ПРЗИ-ОИС-БАН/, с който са регламентирани реда за регистриране, закрила и използване на обекти на интелектуална собственост на БАН, създадени при изпълнение на задължения, произтичащи от трудови правоотношения, както и реда за закрила и използване на обекти на интелектуална собственост, върху които са придобити права по друг начин.</p> <p>В §3 от Преходните и заключителни разпоредби на Правилника е указано, че в Правилника за дейността на съответното самостоятелно звено се регламентира организацията на дейността, свързана с регистриране, използване и закрила на притежаваните от звеното обекти на интелектуална собственост.</p> <p>В § 4 от Преходните и заключителни разпоредби на Правилника е указано, че в Правилника за вътрешния трудов ред на съответното звено се регламентират правата и задълженията на страните по трудово правоотношение по повод регистриране, закрила и използване на притежаваните от звеното обекти на интелектуална собственост, ако не противоречи на действащата нормативна уредба.</p>	<p>изследователския план на ИМех, както и с нормативните актове. Възможността за свободен избор на секция (научно направление) се признава от чл. 33 ал. 2, а възможността за споделяне и обсъждане на дейността се третира в Чл. 34 на ПУДВР-ИМех.</p> <p>Има действащ Правилник за вътрешния трудов ред в ИМех, който третира взаимоотношенията на служителите (изследователите) на ИМех с работодателя.</p> <p>През април 2015 г. влезе в сила Етичен кодекс на учените от Института по механика. Виж Принцип № 2 за още информация!</p> <p>Научните направления (секции) организират открити семинари.</p> <p>През 2014 г. беше организиран общ семинар на ИМех. Семинарът има председател, секретар и собствен правилник, одобрен от Научния съвет на ИМех. Протоколите за проведените семинари се качват на интернет страницата на института.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пълно актуализиране на ПВТР-ИМех (до 3.2017; 7-12.2018) • Разработване на Правилник за интелектуалната собственост (до 12.2016; 10-12.2017) 	
--	--	--	--

2. Етични принципи

Изследователите следва да спазват *всепризнатите етични практики и основни етични принципи*, съответстващи на тяхната/ите дисциплина/и, както и етичните стандарти, установени в различните национални, секторни или институционални етични кодекси

1	2	3	4
<p>Разпоредбата на чл. 2, ал. 1 от ЗБАН предвижда извършването на научна дейност в Академията да е в съответствие с общочовешките ценности, националните традиции, интереси и приоритети, определени в Националната стратегия за научни изследвания.</p> <p>Дейността на служителите в БАН се осъществява при спазване на принципите на законност, безпристрастност, компетентност, отговорност, честност, колегиалност и учтивост, публичност и откритост и конфиденциалност.</p> <p>В приетият от Ръководството на БАН, обективирано в Решение по Протокол № 44/24.11.2009 г., Етичен кодекс на служителите в БАН /ЕКС-БАН/ са уредени етичните правила и принципи, които служителите в системата на БАН следва да спазват.</p> <p>В §1 на Преходните и заключителни разпоредби на Етичния кодекс е определено, че нормите на кодекса са задължителна част от трудово-правните отношения на служителите в БАН, като в § 8 е указано, че всяко самостоятелно звено в системата на БАН, въз основа на този Етичен кодекс може да разработи и въведе приложим за неговите служители етичен кодекс.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ПВТР-ИМех, • Етичен кодекс на ИМех • Комисия по академична етика <p>ПВТР-ИМех третира някои въпроси, отнасящи се до етично или неетично поведение при изпълнение на служебни задължения. Например: честно и добросъвестно изпълнение на поставените задачи; спазване на работното време; документиране и отчитане на извършената работа; поддържане на ред и чистота и др.</p> <p>През 2014 г. към института беше създадена <i>Етична комисия</i>, която да се занимава с въпроси отнасящи се до неетичното и етичното поведение на изследователите. Тази комисия изготви Етичен кодекс на ИМех, който е одобрен от Общото събрание на учените на 22.04.2015 г.</p> <p>Етичния кодекс на ИМех е разработен в съответствие с множество подобни документи, включително и с разглежданите тук принципи. Кодексът описва подробно и такива действия, които се считат за нарушения на академичната етика.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Цялостно осъвременяване на ПВТР-ИМех (До 3.2017; 7-12.2018) • Разработване на етичен кодекс на ИМех (Изпълнено, 4.2015)	<p>4.9</p> <p>4.3</p>

3. **Професионална отговорност**

Изследователите следва да положат усилия да гарантират, че **техните изследвания имат отношение към обществото** и не повтарят изследвания, извършени преди това на друго място.

Те трябва да **избягват всякакъв вид плагиатство** и да спазват **принципа за интелектуалната собственост и съвместното притежаване на данни**, в случай че изследванията се извършват в сътрудничество с надзорник/ци и/или други изследователи. **Необходимостта да се потвърдят новите наблюдения, като се покаже, че експериментите са възпроизводими, не следва да се третира като плагиатство**, в случай че данните са потвърдени и са **изрично цитирани**.

Изследователите следва да гарантират, че ако някоя част от тяхната работа бъде предоставена за извършване от друго лице, то въпросното лице е достатъчно **компетентно** да я извърши.

1	2	3	4
<p>Кодексът на труда /КТ/ на Република България урежда трудовите отношения между работника или служителя и работодателя. При постъпване на работа, всеки служител следва да бъде запознат с неговата дейност и респективно неразделна част към трудовия му договор е неговата длъжностна характеристика.</p> <p>В Закона за насърчаване на научните изследвания са уредени принципите и механизмите за провеждането на държавната политика за насърчаване на научните изследвания в Република България. Научните изследвания са национален приоритет и имат стратегическо значение за развитието на страната.</p> <p>При условията и по реда на ЗНИИ и в съответствие с Националната стратегия за научни изследвания /НСНИ/ се насърчава научноизследователската дейност с доказана значимост и международно признание.</p> <p>Съгласно ЗБАН, респективно УБАН, Българската академия на науките участва в развитието на науката в съответствие с общочовешките ценности, националните интереси и целите, определени в НСНИ.</p> <p>Законодателството отнасящо се до интелектуалната собственост е посочено по-горе, към 1 принцип.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ПВТР - ИМех • Етичен кодекс на ИМех • Комисия по академична етика - ИМех <p>Множество ситуации, характеризиращи се с отговорно или безотговорно извършване на изследователската дейност, се разглеждат в Етичния кодекс на ИМех. Той е обявен на интернет страницата на института. При разглеждане на получени сигнали за нарушения на професионалната етика, съществуващата към ИМех Комисия по академична етика се позовава на текстове от Етичния кодекс.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Инструктаж за правилата в Етичния кодекс на ИМех и др. (Човешки ресурси. <i>При постъпване на работа!</i>) • Популяризиране на правилата от ЕК-ИМех, както и на добри и лоши практики на професионално поведение, чрез общия семинар на ИМех; (Комисия по академична етика. Човешки ресурси. <i>Веднъж годишно!</i> <i>Участието на ново-постъпилите през годината е задължително!</i>) • Контролиране на етичното поведение на изследователите чрез дейността на Етичната комисия. <i>(При постъпване на сигнали в Комисията по академична етика на ИМех!)</i>	<p>4.7</p> <p>3.6</p>

4. **Професионално отношение**

Изследователите следва да са запознати със стратегическите цели, предопределящи тяхната изследователска среда, и с механизмите за финансиране и следва да поискат всички необходими разрешителни, преди да започнат своята изследователска дейност или да получат достъп до предоставените ресурси.

Те следва да информират своите работодатели, спонсори или надзорника си, ако изследователският им проект бъде отложен, преосмислен или завършен, или да ги известят, ако той бъде прекратен по-рано или преустановен по някаква причина.

1	2	3	4
<p>Националната политика в областта на научните изследвания се провежда от Министерски съвет чрез министъра на образованието и науката в съответствие с Националната стратегия за научни изследвания – 2020.</p> <p>Подкрепата на проекти и дейности за насърчаване на научните изследвания се осъществява от фонд „Научни изследвания“ към министъра на образованието и науката. Отпускането на целеви финансови средства се извършва въз основата на конкурс, проведен по реда и условията на Закона за насърчаване на научните изследвания.</p> <p>Уставът на БАН лимитативно изброява целите, за които се изразходват средствата от бюджета на БАН: финансиране на научноизследователската и издателската дейност, подготовката на кадри, развитие и поддръжка на материалната база, издръжка на общоакадемични и общоинститутски нестопански дейности.</p> <p>Съотносими приложими нормативни актове на национално и институционално ниво са:</p> <p>НСНИ, КТ, ЗНИИ, УБАН, Правилник за предоставяне на средства по партия „Развитие“ за съфинансиране и заемообразно предоставяне на оборотни средства за участието в проекти на самостоятелните звена на БАН.</p>	<p>Мисията и приоритетите на дейността на Института по механика са посочени в чл. 2, ал. 4 и 5 от Правилника за устройството, дейността и вътрешния трудов ред. Описани са характерните за института шест научни области (Чл. 2, ал. 4 и 5, чл. 3). За всяко научно направление има „структурно звено“ (секция) от изследователи. Дейността на всяка секция е фокусирана върху нейното направление, като се планират и изпълняват „вътрешни“ проекти, т.е. такива – финансирани от бюджета на института. Начините за финансиране на изследователската дейност са разгледани в VI глава на правилника.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Запознаване на младите учени с начините за извършване на научните дейности. <p><i>(От техните ръководители, при постъпване на работа и при необходимост)</i></p>	<p>4.9</p> <p>4.1</p>

5. Договорни и правни задължения

Изследователите на всички нива трябва да са запознати с националните, секторните или институционалните разпоредби, определящи условията на обучение и/или работа. Това включва разпоредбите за права върху интелектуалната собственост, както и изискванията и условията на всеки спонсор или спонсори, независимо от характера на техния договор. Изследователите следва да се придържат към тези разпоредби, като постигат необходимите резултати (напр. тези, публикации, патенти, доклади, разработване на нови продукти и т.н.), както е постановено в условията на договора или в друг подобен документ.

1	2	3	4
<p>По отношение на този принцип моля вижте бележките към принципи № 1, 2 и 3.</p> <p>Съотносими приложими актове на национално и институционално ниво</p> <p>КТ, ЗБАН, УБАН, Закон за развитието на академичния състав в Република България /ЗРАС-РБ/, Закон за висшето образование, ЗПиРПМ, ЗАПиСП, ЗМиГО,</p> <p>Правилник за избиране на академици и член кореспонденти /ПИ-АЧК/</p> <p>Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН /ПУР-НС-АД-БАН/,</p> <p>Правилници за вътрешния трудов ред, ПРЗИ-ОИС-БАН.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ПУДВР-ИМех • ПВТР-ИМех • ПРАВИЛНИК за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института по механика на БАН (ПУР-НС-АД-ИМех) • Пакет от указания за участие в конкурси (ПУ-УК) <p>В Правилника за устройството, дейността и вътрешния трудов ред на ИМех са изброени само 3 права (</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да избират и да бъдат избирани на ръководни длъжности и в съвети ...; 2. Да получават информация ...; 3. Да внасят предложения, доклади и възражения ....), <p>но не са изброени задължения на изследователите.</p> <p>В Правилника за вътрешния трудов ред на ИМех има раздел „ОСНОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА РАБОТНИЦИТЕ И СЛУЖИТЕЛИТЕ“, но няма раздел „ПРАВА“ и са изброени само права за „почивка и отпуск“.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Актуализиране на интернет страницата на института на тези национални, изследователски и институтски закони, правилници и др., третиращи условията на обучение и работа в ИМех. (Редовно) • Посочване в длъжностните характеристики на специфичните (за длъжността) права и задължения. (При назначаване или актуализиране на длъжностните характеристики) • Посочване в трудовия договор на по-важните закони и правилници, които трябва да се спазват от служителя. (При назначаване) • Актуализиране на ПУДВТР и ПВТР относно правата и задълженията на изследователите. 	<p>4.9</p> <p>4.1</p>

6. Отчетност

Изследователите трябва да съзнават, че *трябва да се отчитат пред своите работодатели, спонсори или други свързани държавни или частни органи, както и от етична гледна точка пред обществото като цяло. В частност изследователите, финансирани с държавни средства, се отчитат и за ефективното използване на парите на данъкоплатците. Следователно те трябва да се придържат към принципите за разумно, прозрачно и ефективно управление на финансите и да сътрудничат при всеки оторизиран одит на тяхната изследователска дейност, независимо дали се извършва от техните работодатели/ спонсори, или от комисии по етика.*

Методите за събиране и анализ на данни, резултатите и, по целесъобразност, *подробности за данните следва да бъдат достъпни* за вътрешна и външна проверка, когато е необходимо и когато бъдат изискани от съответните власти.

1	2	3	4
<p>- Законът за финансово управление и контрол в публичния сектор урежда обхвата и осъществяването на финансовото управление и контрол, както и принципите и изискванията към системите за финансово управление и контрол в организациите от публичния сектор.</p> <p>Ръководителите на организациите отговарят за осъществяване на финансовото управление и контрол във всички ръководени от тях структури, програми, дейности и процеси при спазване на принципите за законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност.</p> <p>Ръководителите на всяко ниво в организациите отговарят и се отчитат пред горестоящия ръководител за своята дейност по отношение на финансовото управление и контрол в структурите и звената, които ръководят.</p>	<p>Има формуляри за планиране и отчитане на изпълняваните от секциите вътрешни (бюджетни) проекти.</p> <p>Изследователите попълват отчетни форми в края на всяка година. През 2015 г. започна употребата на уеб базирана система SONIX за отчитане на научната и експертна дейност в БАН. С нея значително се улеснява обобщаването на информацията.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Спазване на установените практики (формуляри за годишен отчет, атестационни карти) за отчитане на резултатите от дейността. (<i>Съществуваща дейност</i>) • Описание на извършваната работа и на получените резултати (чрез протоколи и др.). Запазване на копия на документите за направените разходи. Тази информация да се използва за обективно изготвяне на отчетите. (<i>Препоръка към изследователите</i>)	<p>4.9</p> <p>4.4</p>

7. Добри практики в изследователската дейност

Изследователите следва винаги да се придържат към **безопасни работни практики** в съответствие с националното законодателство и да взимат необходимите предпазни мерки по отношение на здравето и безопасността, както и за възстановяване след сринове на информационните технологии, например чрез изготвяне на стратегии за създаване на резервни копия на данни. Те следва също така **да са запознати с настоящите национални законови изисквания относно защита на данните** и изискванията за защита на поверителността и при всички случаи да взимат необходимите мерки за тяхното изпълнение.

1	2	3	4
<p>Служителите са длъжни да спазват описаните в Кодекса на труда задължения за спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд, да пазят грижливо имуществото, което им е поверено, както и да спазват вътрешните правила.</p> <p>Съотносими нормативни актове КТ, Правилник за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост в Българската академия на науките, Закон за безопасни условия на труд и подзаконовите нормативни актове.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Правилник за вътрешния трудов ред на ИМех <p>Необходимо е повишено внимание относно необходимостта от спазване на конфиденциалност, при разпространение на резултатите от някои проекти. Виж ПРЗИ-ОИС-БАН, VI глава.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Осъвременяване на ПВТР-ИМех • Разработване на Правилни-к/ци за интелектуалната собственост на ИМех-БАН и за комерсиализация на резултатите. 	<p>4.9</p> <p>4.1</p>

8. Разпространение, използване на резултатите

Всички изследователи следва да **гарантират, в съответствие с техните договорни задължения, че резултатите от тяхната изследователска работа се разпространяват и използват, в т.ч. се съобщават, прехвърлят към други изследователски среди или, по целесъобразност, се използват с търговска цел.** От старшите изследователи в частност се изисква да поемат инициативата да гарантират, че изследването е ползотворно и че резултатите се използват за търговски цели или при възможност се предоставят на обществеността (или и двете).

1	2	3	4
<p>ЗАПиСП, ЗПиРПМ, ЗМиГО, ПРЗИ-ОИС-БАН.</p> <p>Вижте бележките към 1 принцип, отнасящи се до ПРЗИ-ОИС-БАН.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Списание „Теоретична и приложна механика“ • Series on Biomechanics <p>Резултатите от изследователската дейност се споделят и разпространяват чрез: презентации на семинари, доклади</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Трудовите договори да съдържат изисквания относно разпространението на резултатите. 	<p>4.7</p> <p>3.7</p>

<p>Само носителят на права признати по реда на действащото в областта на интелектуалната собственост законодателство може да използва създаденото от него произведение/изобретение, както и да разреши на трети лица ползването му.</p> <p>Редът за публикуване на научните резултати на учените от БАН е регламентиран с Правилата за издателската дейност на БАН /ПИД-БАН/ . Издателската дейност се ръководи и контролира от Експертен съвет за издателска дейност към Управителния съвет на БАН.</p>	<p>на конференции, публикации в научни списания, издаване на книги, патентоване и съвместна работа с изследователи от други организации.</p> <p>Част от изпълняваните проекти са приложни, т.е. в изпълнението им участва фирма и резултатите от изпълнението на проект може да водят до усъвършенствани или нови продукти.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Разработване на Правилник за комерсиализация на резултатите (До 12.2016 и 10-12.2017) 	
---	---	---	--

<p>9. Обществени ангажименти</p> <p><i>Изследователите следва да гарантират, че тяхната изследователска дейност става достойна на обществото като цяло по начин, който позволява да бъде разбрана от неспециалисти, като така се подобрява разбирането на научните достижения от страна на обществеността. Прекият ангажимент към обществеността ще помогне на изследователите да разберат по-добре обществените интереси и опасения по отношение на научно-технологичните приоритети.</i></p>			
1	2	3	4
<p>Съгласно Закона за БАН и Устава на БАН, Българската академия на науките, като национална организация за научни изследвания, участва в развитието на науката в съответствие с общочовешките ценности, националните интереси и цели.</p> <p>Академията организира и осъществява своите фундаментални и приложни научни изследвания в съответствие със световните тенденции и съдейства за използването на получените резултати.</p> <p>Председателят на Българската академия на науките представя в Народното събрание в срок до 30 април на следващата година годишен доклад за дейността на БАН, академичните институти и другите самостоятелни звена, който съдържа отчет за:</p> <p>1. научноизследователската дейност;</p>	<p>На интернет страницата на ИМех има информация, на български и на английски език, както за основните научни области (направления) по които се работи в ИМех, така и за изследователския състав на всяка секция. Там са качени и кратки резюмета на вътрешните проекти (теми) по 2 такива за всяка секция. Тази информация би трябвало да се обновява всяка година, но има случай на неактуална информация за дейността на някои секции.</p> <p>Веднъж в годината има ден на отворените врати.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Актуализиране на интернет страницата на ИМех (Редовно) Участие в <i>Европейската нощ на учените</i> и организиране на <i>Ден на отворените врати</i>. (Веднъж годишно) 	<p>4.5</p> <p>3.3</p>

<p>2. финансовата дейност; 3. международната дейност.</p> <p>Решението на Народното събрание относно приемане на годишния доклад за дейността на Българската академия на науките се обнародва в „Държавен вестник“.</p> <p>В срок до 10 дни от обнародване на решението, годишният доклад за дейността на Българската академия на науките се публикува на интернет страницата на БАН.</p> <p>БАН участва в общоевропейската инициатива „Нощ на учените“.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Връзка с журналисти от водещи медии (Проф. Н. Витанов; <i>При поискване или поне 2 пъти годишно)</i> 	
--	--	---	--

<p>10. Липса на дискриминация <i>Работодателите и/или спонсорите на изследователите не трябва да упражняват дискриминация срещу изследователите на базата на пол, възраст, етнически, национален или социален произход, религия или убеждения, сексуална ориентация, език, увреждания, политически убеждения, социални или икономически условия.</i></p>			
1	2	3	4
<p>С чл. 4 от Закона за защита от дискриминация се постановява общ запрет по отношения на всяка форма на пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци.</p> <p>В ЗБАН, респективно УБАН законодателят е определил, че БАН и нейните структурни звена осъществяват своята дейност въз основана и при спазване законите на Република България.</p>	<p>Хипотезата за възможна дискриминация се разглежда в ЕК-ИМех, където в чл. 13 се казва: „Нарушенията, ... , включват ... , както и дискриминация от всякакъв вид“.</p>	<p>Не са необходими действия.</p>	<p>5.0</p> <p>4.4</p>

11. Системи за преценка/оценка

Работодателите и/или спонсорите следва да въведат за всички изследователи, включително и за старшите изследователи, системи за оценка/преценка с цел *периодично и прозрачно оценяване на тяхното професионално представяне от независима (а при старшите изследователи — за предпочитане международна) комисия.*

Тези процедури за оценка/преценка следва *надлежно да отчитат тяхната цялостна изследователска съзидателност и резултатите от изследователската им дейност, в т.ч. публикации, патенти, управление на изследователската дейност, преподавателска/лекторска дейност, надзор, наставничество, национално или международно сътрудничество, административни задължения, дейности, свързани с повишаване на общественото съзнание и мобилността, и следва да бъдат взети предвид в контекста на професионалното им развитие.*

1	2	3	4
<p>Съгласно Закона за насърчаване на научните изследвания, научноизследователската дейност на научните организации се оценява периодично на базата на критерии и при условия и по ред, определени с Правилник издаден от Министъра на образованието и науката.</p> <p>Съгласно ЗРАС-РБ, процедурите за заемане на академични длъжности в акредитираните от Националната агенция за оценяване и акредитация професионални направления и специалности се откриват с решение на научната организация за провеждане на конкурс.</p> <p>Постиженията на учените в БАН се оценяват периодично по ред определен в „Методика за провеждане на атестация на служителите в БАН”, която е допълнена с регламент на научното звено. Решението за графика и сроковете на атестацията се взема от директора на звеното.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Критерии и правила за атестиране на служителите в ИМех-БАН • Атестационна комисия	<ul style="list-style-type: none"> • Атестация на служителите в ИМех (Периодично, 2017)	<p>4.3</p> <p>3.6</p>

II. Наемане на работа

12. Наемане на работа			
Работодателите и/или спонсорите следва да гарантират, че <i>стандартите за приемане на изследователи, особено в началото на професионалното им развитие, са ясно формулирани</i> и улесняват достъпа на групите в неравностойно положение или за <i>изследователи, които се връщат към изследователска дейност</i> , включително преподаватели (на което и да било ниво), които се връщат към изследователската дейност. <i>Работодателите и/или спонсорите следва да се придържат към принципите, постановени в Кодекса за професионално поведение при набора на изследователи, когато назначават или наемат изследователи на работа.</i>			
1	2	3	4
Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и /или практики на институционално ниво	Необходими действия (Кой, кога)	Анкета
<p>ЗРАС-РБ, Правилник за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в РБ /ПП-ЗРАС-РБ/, ЗБАН, УБАН, ПИ-АЧК, ПУР-НС-АД-БАН</p> <p>Общите условия към кандидатите за придобиване на научна степен и заемане на академична длъжност в институтите на Академията са регламентирани в ПП-ЗРАС-РБ и ПУР-НС-АД-БАН .</p> <p>Изборът на академици, член-кореспонденти и чуждестранни членове в областта на науката, културата и изкуството се извършва по ред и условия, определени от <i>Правилника за избиране на академици и член-кореспонденти.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • ПУДВР-ИМех • ПУР-НС-АД-ИМех • ПУ-УК • ЕК-ИМех <p>Специфичните за института правила, относно академичното израстване, са формулирани в <i>Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИМех.</i></p> <p>На интернет страницата е качен и пакет от указания за изготвяне на необходимите документи за участия в конкурси, само на български език.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пакетът от указания за участие в конкурси да бъде наличен както на български, така и на английски език. <i>(Зам. директор 6.2017)</i> 	<p>4.9</p> <p>4.4</p>

13. Наемане на работа (Кодекса)

Работодателите и/или спонсорите постановяват процедури за наемане на работа, които са открити, ефикасни, прозрачни, подкрепящи, международно съпоставими и пригодени специално за типа на обявените работни места.

Обявите следва да съдържат подробно описание на изискваните познания и компетенции и не следва да бъдат толкова специализирани, че да обезкуражат подходящи кандидати. Работодателите следва да включат описание на условията на работа и правата, както и на перспективите за професионално развитие. Периодът между публикуването на обявата за свободно работно място или поканата за кандидатстване и крайния срок за получаване на отговор следва също да бъде реалистичен.

1	2	3	4
<p>В УБАН са регламентирани структурата, органите за управление на БАН и нейните звена, както и основни условия за провеждане на конкурси.</p> <p>В ПИ-АЧК на БАН е разписана процедурата по обявление на конкурси за академици и член-кореспонденти. Обявата за конкурса, съдържаща съответните направления на науката и броя на местата, се обнародва във всекидневник с голям тираж и на електронната страница на БАН.</p> <p>Правилата за приемане и обучение на докторанти в БАН и заемане на академични длъжности в Академията са разписани последователно съответно в глава трета и пета от ПУР-НС-АД-БАН.</p> <p>Нормативни актове</p> <p>ЗРАС-РБ, Правилник за прилагане на ЗРАС-РБ, ЗБАН,УБАН, ПИ-АЧК, ПУР-НС-АД-БАН .</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ПУДВР-ИМех • ПУР-НС-АД-ИМех • ПУ-УК • ЕК-ИМех <p>ПУР-НС-АД-ИМех и ПУ-УК са качени на интернет страницата на института. Там подробно са описани специфичните процедури, както и необходимите документи, но само на български език.</p> <p>На интернет страницата на института има актуална информация за всички видове обявени, текущи и приключили процедури, но само на български език.</p> <p>Освен в държавен вестник, конкурсите се обявяват и в български ежедневник.</p> <p>Няма практика за обявяване на конкурсите в специализирани сайтове, на български или английски език.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Повишаване на прозрачността чрез обявяване на свободните работни места на външни, специализирани сайтове, вкл. на английски език. <p><i>(При обявяване на конкурси)</i></p>	<p>5.0</p> <p>4.6</p>

14. Подбор (Кодекса)

Комисиите по подбор следва да съвместяват разнообразни експертни познания и компетенции и следва да има съответното равновесие между половете и, когато това е подходящо и осъществимо, да включват представители на различни сектори (държавния и частния) и дисциплини, включително и представители на други държави, притежаващи съответните специализирани познания, които им позволяват да оценят кандидата. При възможност следва да се прилагат широка гама от процедури за подбор, като например оценка от външни експерти и интервюта лице в лице. Членовете на комисиите по подбор следва да са преминали съответното обучение.

1	2	3	4
<p>ЗРАС-РБ, Правилник за прилагане на ЗРАС-РБ, ЗБАН, УБАН, ПИ-АЧК, ПУР-НС-АД-БАН</p> <p>Оценяването на дисертационните трудове за придобиване на научни степени и на кандидатите за заемане на академичните длъжности "главен асистент", "доцент" и "професор" се извършва от научни журита. За всяка конкретна процедура съставът на научното жури се утвърждава от научния съвет [Правилник за прилагане на ЗРАС-РБ].</p> <p>За членове на научното жури се избират български граждани - хабилитирани лица и/или утвърдени чуждестранни учени в съответната научна област, а при възможност - и в съответното направление и специалност. При интердисциплинарност на обявения конкурс или тема на дисертационния труд най-малко един член на журито трябва да бъде от друга научна област, към която обявеният конкурс или тема на дисертационния труд има отношение. Изборът се осъществява от две обособени групи - на външни и на вътрешни членове за съответната научна организация [Правилник за прилагане на ЗРАС-РБ].</p>	<p>Общите правила за работата на научните журита са определени в I глава, II раздел на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИМех.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Да бъдат предлагани и утвърждавани компетентни учени в научните журита. (Ръководители на направления, научен съвет; при конкурси)	<p>4.6</p> <p>3.7</p>

15. Прозрачност (Кодекса)

Кандидатите следва да бъдат информирани преди подбора *за процедурата на подбор и критериите за подбор*, *броя на свободните работни места и перспективите за професионално развитие*. Те следва също така да бъдат информирани след края на процедурата по подбора за слабите и силните страни на техните кандидатури.

1	2	3	4
<p>Общите принципи за заемане на академични длъжности за описани в Закона за развитие на академичния състав в България и в правилника за прилагането му.</p> <p>ПИ-АЧК на БАН и ПУР-НС-АД-БАН предвиждат изрично оповестяване на актовете, с които се обявяват конкурсите за попълване на научния състав на Академията, както и минимално необходимото им съдържание.</p> <p>В срок до 14 дни след провеждането на избора всеки от кандидатите, допуснати до участие в конкурса, се уведомява писмено за резултата [ПП-ЗРАС-РБ].</p>	<p>На интернет страницата на ИМех има раздел „Процедури по ЗРАС“, където освен всички нормативни документи (ПУР-НС-АД-ИМех, указания и др.), има информация за обявените конкурси (т.е. свободните работни места), както и за текущите и приключилите конкурси от всички видове.</p> <p>Информацията е само на български език.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Подобряване на прозрачността чрез обявяване на свободните места на външни интернет страници, например www.euraxess.bg, на български и на английски език.	<p>4.9</p> <p>4.1</p>

16. Преценка на заслугите (Кодекса)

Процедурата на подбор следва да вземе предвид целия обхват на професионалния опит на кандидатите. Тя следва да се съсредоточи върху цялостния им потенциал на изследователи, но и да вземе предвид техните творчески възможности и степен на самостоятелност.

Това означава, че заслугите следва да бъдат преценявани както от качествена, така и от количествена гледна точка, като се постави акцент върху впечатляващите резултати в рамките на едно разнообразно кариерно развитие, а не само върху броя на публикациите. Следователно значението на библиометричните показатели следва да бъде адекватно балансирано с по-широка гама оценъчни критерии, като например преподавателска работа, надзор, работа в екип, предаване на познания, управление на изследователската дейност и новаторство, и дейности, свързани с повишаване на общественото съзнание. При кандидатите с опит в промишлената сфера следва да се обърне специално внимание на приноса им към патентите, развитието или откритията.

1	2	3	4
<p>Правилниците за избор на научния състав на БАН предвиждат възможност кандидатите да подават към своята конкурсна документация описание на научните си трудове, както и кратко посочване на най-важните си постижения, както и други материали.</p> <p>Нормативни актове ЗРАС-РБ, Правилник за прилагане на ЗРАС-РБ, ЗБАН, УБАН, ПУР-НС-АД-БАН .</p>	<ul style="list-style-type: none"> Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института по механика <p>Процедурата по подбор не може да взема предвид такива качества, а журито. Към автобиографията могат да бъдат приложени и всякакви документи, в подкрепа на претендираните качества, умения и постижения.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Цялостна преценка на уменията и постиженията на кандидата. <i>(От научните журита, При преценка на качествата на кандидат)</i> Изглежда основателно, числените показатели да се разглеждат като препоръчителни, вместо задължителни, при доказани други постижения.	<p>4.5</p> <p>3.6</p>

17. Вариации в хронологичния ред на автобиографиите (Кодекса)

Прекъсванията на професионалното развитие или вариациите в хронологичния ред на автобиографиите не трябва да бъдат наказвани, а да бъдат разглеждани като развитие на кариерата и съответно като потенциално ценен принос към професионалното развитие на изследователите, допринасящ за неговата многоизмерност. Следователно на кандидатите следва да се позволява да подават **автобиографии, подкрепени с документи, които описват представителна извадка от постижения и квалификации, подходящи за позицията, за която е подадена кандидатурата.**

1	2	3	4
<p>Съгласно <i>Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН</i>, кандидатите за заемане на академична длъжност прилагат към документите си списък на публикации, изобретения и други научно-приложни разработки.</p> <p>Съобразно <i>Правилника за избиране на академици и член-кореспонденти</i>, желаещите да участват в конкурса подават всички свои научни трудове, както и кратко описание на най-важните си постижения, както и други материали, документиращи оценката в страната и чужбина на резултатите от дейността им.</p> <p>Нормативни актове ЗРАС-РБ, Правилник за прилагане на ЗРАС-РБ, Закон за БАН, Устав на БАН, ПИ-АЧК, ПУР-НС-АД-БАН</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института по механика <p>При кандидатстване за която и да е длъжност или степен се подава автобиография, съдържаща и информация за хронологията на професионалното развитие. В добавка към автобиографията могат да бъдат приложени документи доказващи постижения и квалификации, които са подходящи за тази длъжност.</p>	<p>Специфични действия не са необходими.</p>	<p>4.7</p> <p>4.5</p>

18. Признаване на опит, свързан с мобилност (Кодекса)

Какъвто и да било опит, свързан с мобилност, например престой в друга държава/регион или в друга изследователска институция (държавна или частна), или смяна на една дисциплина или направление с друга, независимо дали са част от първоначалното обучение на изследователя или са се състояли на по-късен етап от професионалното му развитие, или фактическият опит, свързан с мобилност, следва да се считат за ценен принос към професионалното развитие на изследователя.

1	2	3	4
Виж бележките към № 17.	Виж бележките към № 17.	<ul style="list-style-type: none"> Актуализиране на регулации на ИМех относно признаване на (тематична или пространствена) мобилност:<ul style="list-style-type: none"> Атестационна карта; ПУР-НС-АД-ИМех	4.5 4.3

19. Признаване на квалификациите (Кодекса)

Работодателите и/или спонсорите следва да осигурят подходяща преценка и оценка на академичните и професионалните квалификации, включително и неофициалните квалификации, на всички изследователи, особено в контекста на международната и професионалната мобилност. Изследователите следва да се информират и добре да разбират правилата, процедурите и стандартите, определящи признаването на тези квалификации, и с оглед на това да проучат националното законодателство, конвенциите и конкретните правила за признаване на тези квалификации, като използват всички налични канали.

1	2	3	4
<ul style="list-style-type: none"> Редът за признаване на придобитата в чужбина научна степен е посочен в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН. Виж бележките към № 17.	Специфичните за ИМех правила, процедури и стандарти относно придобиването на квалификациите доктор, доцент, професор и др., са ясно формулирани в ПУР-НС-АД на ИМех. На интернет страницата на ИМех, в раздел „Процедури по ЗРАС“ са качени указания и формуляри за всеки вид процедура.	Специфични действия не са необходими.	4.9 4.2

20. Старишинство (Кодекса)

Нивото на изискваните квалификации следва да бъде в съответствие с потребностите на длъжността и да не бъде бариера за приемане. Признаването и оценката на квалификациите следва да се съсредоточи върху оценка на постиженията на лицето, а не на ситуацията, в която се намира, или на репутацията на институцията, където е придобило квалификациите. Тъй като професионалните квалификации може да са придобити на ранен етап от дълга кариера, моделът на професионалното развитие през целия живот също следва да бъде признат.

1	2	3	4
Виж бележките към № 17.	В Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИМех са посочени специфичните за института „допълнителни“ изисквания, при заемане на академични длъжности. Виж бел. към № 12 и № 13.	Специфични действия не са необходими.	5.0 4.2

21. Назначения след придобиване на докторска степен (Кодекса)

Институциите, назначаващи изследователи след придобиване на докторска степен, следва да установят ясни правила и подробни насоки за подбора и назначаването им, като например максималната продължителност и целите на тези назначения. Тези насоки следва да отчитат продължителността на предишни назначения след придобиване на докторска степен в други институции, като вземат предвид и че статутът след придобиване на докторска степен е преходен, като основната цел е осигуряване на допълнителни възможности за професионално развитие при изследователска кариера в контекста на дългосрочните професионални перспективи.

1	2	3	4
Виж бележките към № 17.	В ПУР-НС-АД-ИМех са посочени специфичните за Института по механика „допълнителни“ изисквания, при заемане на академични длъжности, главен асистент и по-високи. Виж бел. към № 12 и № 13.	Специфични действия не са необходими.	5.0 4.5

III. Работни условия и социална сигурност

22. Признание на професията

Всички изследователи, извършващи изследователска дейност, следва да бъдат признавани за професионалисти и третираны по подобаващ начин. Тази практика следва да започне в началото на професионалното им развитие, а именно на етапа след завършването на тяхното образование, и следва да включва всички етапи, независимо от тяхната класификация на национално ниво (например служител, следващ за следдипломна квалификация, докторант, постдокторант, държавен служител).

1 Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	2 Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и /или практики на институционално ниво	3 Необходими действия (Кой, кога)	4 Анкета
<p>Служителят на БАН има право на работна среда, позволяваща пълна изява на неговите способности, свобода от всякаква форма на тормоз, нетолерантност и дискриминация.</p> <p>Работодателят е длъжен да пази достойнството на служителя по време на изпълнение на службата му.</p> <p>Изискванията за заемане на академични длъжности са уредени в:</p> <p>ЗРАС-РБ, Правилника за прилагане на ЗРАС-РБ, ЗБАН, УБАН, ПИ-АЧК, ПУР-НС-АД-БАН.</p> <p>Освен изброените нормативни актове, съотносими при прилагането на този принцип са <i>Кодекса на труда</i> и <i>Етичния кодекс на БАН</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ПУДВР-ИМех • ПВТР-ИМех • ЕК-ИМех <p>В чл. 12 ал. 3 на ПУДВР-ИМех са изброени следните права на изследователите:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да избират и да бъдат избирани на ръководни длъжности и в съвети ...; 2. Да получават информация ...; 3. Да внасят предложения, доклади и възражения .... <p>Съгласно ПВТР-ИМех, „Работодателят е длъжен да пази достойнството на работника или служителя по време на изпълнение на работата по трудовото правоотношение.“</p> <p>В <i>Етичния кодекс на ИМех</i> са описани множество правила за поведение, включително и такива – отнасящи се до докторантите и младите учени.</p>	<p>Специфични действия не са необходими.</p>	<p>4.5</p> <p>3.9</p>

23. Изследователска среда

Работодателите и/или спонсорите на изследователите следва да гарантират, че се създава възможно най-стимулираща среда за изследователска дейност или обучение в сферата на изследователската дейност, която предлага подходящо оборудване, съоръжения и възможности, включително и за сътрудничество от разстояние посредством изследователски мрежи, и че националните или секторните разпоредби относно здравето и безопасността при изследователската работа се спазват. Спонсорите следва да гарантират, че се предоставят адекватни средства за подпомагане на договорената работна програма.

1	2	3	4
<p>Закон за насърчаване на научните изследвания, Закон за БАН, Устав на БАН.</p> <p>Съгласно Кодекса на труда /в съответните с Правилника за вътрешния трудов ред/, част от задълженията на работодателя е осигуряването на служителя на нормални условия за работата, като му осигури работно място и безопасни и здравословни условия на труд, в съответствие с характера на работата.</p>	<p>Съгласно ПВТР-ИМех, работодателят е длъжен да връчи на служителя длъжностна характеристика, да го инструктира за неговите задължения, както и да му предостави „нормални условия“ за труд.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Актуализиране на Правилника за вътрешния трудов ред с изисквания към ръководители на направления, ръководители на проекти и отговорници на лабораторно оборудване, целящи оптимизиране на изследователската среда. <p>(Директор, -3.2017; 7-12.2018)</p>	<p>4.9</p> <p>3.4</p>

24. Условия на работа

Работодателите и/или спонсорите следва да гарантират, че условията на работа на изследователите, включително на изследователите с увреждания, осигуряват, по-целесъобразност, гъвкавостта, която се счита за изключително важна за успешното провеждане на изследването, в съответствие със съществуващото национално законодателство и с националните или секторните колективни трудови договори. Те следва да се стремят да осигуряват условия на работа, които позволяват както на жените, така и на мъжете изследователи да съчетават семейния живот с работата, децата с кариерата. Особено внимание следва да се обърне, освен това, и на **гъвкавото работно време**, работата на непълен работен ден и творческия отпусък, както и на осигуряването на необходимите финансови и административни условия за подобни договорености.

1	2	3	4
КТ разписва правила гарантиращи специална закрила на лица с намалена работоспособност и жените.	Няма документи на ИМех, регулиращи възможностите за гъвкаво работно време. Все пак, има случаи на хора, работещи на непълен работен ден, както и на желание на ръководството да изслуша и обмисли разнообразни предложения.	Улесняване на достъпа за хора с двигателни увреждания, чрез изграждането на рампа или подемно устройство. (Пом. Директор 12.2017)	4.9 4.1

25. Стабилност и постоянен характер на заетостта

Работодателите и/или спонсорите на изследователите следва да гарантират, че работата на изследователите не е възпрепятствана от нестабилност на трудовите им договори и поради това следва, доколкото е възможно, да се ангажират с подобряване на стабилността на условията на работа на изследователите, като прилагат и спазват принципите и условията на *Директива 1999/70/ЕО* на Съвета.

1	2	3	4
<p>Условията и реда за заемане на академични длъжности за регламентирани в ЗРАС-РБ, правилника за прилагане на ЗРАС-РБ, ПУР-НС-АД-БАН и др.</p> <p>Съгласно чл.15, ал.2 от ЗРАС-РБ академичните длъжности се заемат по трудови правоотношения. В зависимост от вида на академичната длъжност законодателят е определил и съответните изисквания за нейното възникване и вида на трудово правоотношение. То може да възникне въз основа на конкурс или избор. В КТ са уредени основните условия за възникване и прекратяване на трудовите правоотношения въз основа на конкурс или избор.</p> <p>В чл.57 от УБАН е определено, че „с учени работили извън системата на БАН, както и с придобили за първи път научно звание или академична длъжност в академията се сключва срочен трудов договор”, като след изтичане на определения срок, научния съвет взема решение дали да бъде сключен нов срочен договор, той да премине към безсрочен или да бъде прекратен.</p> <p>Нормативни актове КТ, ЗРАС-РБ, ПП-ЗРАС-РБ, ЗБАН, УБАН, ПУР-НС-АД-БАН.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института по механика</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Доколкото е възможно, политиката относно употребата на временни и постоянни трудови договори да бъде съобразена с директива 1999/70/ЕО на съвета.	<p>4.7</p> <p>3.9</p>

26. Спонсорство и заплати

Работодателите и/или спонсорите на изследователите следва да гарантират, че изследователите се ползват от справедливи и привлекателни условия на финансиране и/или заплати с подобаващи и равни **социални придобивки** (включително здравни осигуровки и детски надбавки, пенсионни права и помощи при безработица) **в съответствие със съществуващото национално законодателство и с националните или секторните колективни трудови договори.** Те следва да важат за изследователи на всички етапи от тяхното професионално развитие, включително и изследователи в началния етап, в съответствие с техния правен статут, достижения, квалификация и/или задължения.

1	2	3	4
<p>Императивните разпоредби на КТ предвиждат, че положеният труд по трудово правоотношение е възмезден.</p> <p>С цел обезпечаване правото на възнаграждение е предвиден гарантиран размер на изплащане на трудовото възнаграждение в размер 60 на сто от брутното му трудово възнаграждение, но не по-малко от минималната работна заплата за страната, като разликата до пълния размер на трудовото възнаграждение остава изискуема и се изплаща допълнително заедно със законната лихва.</p>	<p>През последните, над 20 години, финансовите условия в институтите на БАН не са добри и това не е тайна за никого.</p> <p>Ръководството на ИМех осигурява изплащане в съответствие със законодателството, но не гарантира „привлекателни“ условия на финансиране.</p> <p>Има Вътрешни правила за формиране на работната заплата, от март 2011 г.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Актуализиране на Вътрешните правила за формиране на работната заплата. <p>(Гл. счетоводител,</p> <p>Човешки ресурси;</p> <p>1-3.2017; 1-3.2019)</p>	<p>4.9</p> <p>2.7</p>

27. Баланс на представителите на двата пола

Работодателите и/или спонсорите следва да се стремят да постигнат баланс на представителите на двата пола на всички нива на персонала, включително и на ниво надзорници и ръководители. Това следва да бъде постигнато въз основа на **политика за равни възможности при наемането на работа** и в следващите етапи от професионалното развитие, **но без това да надделява над критериите за качество и компетентност.** За да се осигури равностойно отношение, в комисииите за наемане на работа и оценка също следва да се постигне подходящ баланс на представителите на двата пола.

1	2	3	4
<p>Разпоредбите на глава втора от Закона за защита от дискриминация задължават работодателя да осигури еднакви условия на труд без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 от Закона.</p>	<p>Няма документи на ИМех, третиращи баланса между двата пола при участие в управлението.</p> <p>Няма ограничения спрямо жените, при кандидатстване и израстване.</p> <p>Научният съвет на ИМех се състои от 17 души, от които 5 жени, т.е. 29 %.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Актуализиране на ПВТР-ИМех.	<p>4.9</p> <p>4.4</p>

28. *Професионално развитие*

Работодателите и/или спонсорите на изследователите следва да изготвят, за предпочитане в рамките на управлението на човешките ресурси, конкретна стратегия за професионално развитие на изследователите, за всички негови етапи и независимо от вида на техните договори, включително и за тези на временни договори. Тя следва да включва наличието на наставници, които да оказват помощ и да дават насоки за лично и професионално развитие на изследователите, като по този начин ги мотивират и допринасят за намаляване на несигурността по отношение на тяхното професионално бъдеще. Всички изследователи следва да бъдат запознати с тези клаузи и договорености.

1	2	3	4
<p>Член 228а, (1) от <i>Кодекса на труда</i> предвижда задължение за Работодателя да осигури условия за поддържане и повишаване професионалната квалификация на работниците и служителите за ефективно изпълнение на техните задължения по трудовото правоотношение в съответствие с изискванията на изпълняваната работа и бъдещото им професионално развитие.</p>	<p>Редът за професионално развитие е описан в <i>Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института по механика</i>. Този правилник е в съответствие с ЗРАС-РБ, ПП-ЗРАС-РБ, ПУР-НС-АД-БАН и се очаква да третира всички въпроси относно професионалното развитие на изследователите в Института по механика! Ето защо, изготвянето на друг документ (стратегия) относно професионалното развитие изглежда че не е необходимо.</p> <p>Докторантите имат ръководител, като в много случаи, могат да имат и консултант.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Актуализиране на ПУР-НС-АД-ИМех и/или <i>Правилника за вътрешния трудов ред</i> с изисквания към ръководителите на направления за ролята им като наставници. <p>(Директор, 3.2017)</p>	<p>4.6</p> <p>3.6</p>

29. Значение на мобилността

Работодателите и/или спонсорите следва да признават значението на мобилността в географски, направенски, между-дисциплинарен, транс-дисциплинарен и виртуален смисъл, както и на мобилността между държавния и частния сектор като важно средство за увеличаване на научното познание и възможностите за професионално развитие на всички етапи от кариерата на изследователя. Следователно те трябва да включат подобни възможности в конкретната стратегия за професионално развитие и напълно да оценяват и признават всякакъв опит, свързан с мобилност, в рамките на системата за професионален напредък/оценка.

Това изисква и въвеждане на необходимите административни инструменти, които допускат преносимост на разпоредбите относно помощите и социалното осигуряване в съответствие с националното законодателство.

1	2	3	4
Казаното по-горе в голяма степен е залегнало в НСНИ 2020. Паралелно с това са предвидени действия, насочени към преодоляване на негативните тенденции на намаляване притока на млади хора в науката и стимули за тяхното задържане за реализирането на научна кариера; както и специални грижи за да се гарантира навлизането на научния подход и в средното образование. Важно е да се гарантира свободно движение на интелектуален капитал, като правителството се стреми да създава благоприятна среда.	Съществува практиката, някои млади учени, попаднали в обхвата на „подходящ ръководител“, да придобиват опит многократно чрез мобилност, а други учени – никога да не участват в мобилност. Няма регулации на ИМех по този въпрос. Все пак, чрез научния секретар и електронната поща, всички служители на ИМех получават информация за възможни „сътрудничества“, включващи мобилност.	<ul style="list-style-type: none"> • Регламентирани и признаване на потенциалните ползи от мобилност в:<ul style="list-style-type: none"> - Критериите за атестация - ПУР-НС-АД-ИМех <p>(Н. Витанов, В. Василев 3.2017)</p>	4.6 4.3

30. Достъп до професионални консултации

Работодателите и/или спонсорите следва да гарантират, че на изследователите се предлагат професионални консултации и съдействие за назначаване на работа, самостоятелно или чрез сътрудничество с други структури, на всички етапи от професионалното им развитие, независимо от вида на техните договори.

1	2	3	4
	Няма намерени документи на ИМех относно предлагането на консултации във връзка с назначаване на работа.	<ul style="list-style-type: none"> • Консултации при „Човешки ресурси“ относно назначаване на работа. (Човешки ресурси)	4.6 4.1

31. Права върху интелектуалната собственост

Работодателите и/или спонсорите следва да гарантират, че изследователите на всички етапи от професионалното си развитие се ползват от **правна защита, и в частност от съответна защита на правата върху интелектуалната собственост, включително и авторските права**, при използването на резултатите от тяхната научно-изследователска и развойна дейност.

Политиката и практиките следва да посочват точно правата, които имат изследователите и/или, ако е приложимо, техните работодатели, или други страни, включително външни търговски или промишлени организации, които биха могли да съществуват по силата на конкретни споразумения за сътрудничество или други споразумения.

1	2	3	4
<p>Основните въпроси свързани с интелектуалната собственост са уредени в ЗАПИСП, ЗПиРПМ и ЗМиГО.</p> <p><i>Правилникът за регистриране, закрила и използване на обектите на интелектуална собственост в Българската академия на науките</i> регламентира реда за регистриране, закрила и използване на обекти на интелектуална собственост на БАН, създадени при изпълнение на задължения, произтичащи от трудови правоотношения, както и реда за закрила и използване на обекти, интелектуална собственост, върху които са придобити права по друг начин.</p> <p>В §3 от Преходните и заключителни разпоредби на Правилника е указано, че в <i>Правилника за дейността</i> на съответното самостоятелно звено се регламентира организацията на дейността, свързана с регистриране, използване и закрила на притежаваните от звеното обекти на интелектуална собственост.</p> <p>В § 4 от Преходните и заключителни разпоредби на Правилника е указано, че в <i>Правилника за вътрешния трудов ред</i> на съответното звено се регламентират правата и задълженията на страните по трудово правоотношение по повод регистриране, закрила и използване на притежаваните от звеното обекти на интелектуална собственост.</p> <p>Само носителят на права, признати по реда на действащото в областта на интелектуалната</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Правилник за вътрешния трудов ред в Института по механика при БАН <p>Съгласно Чл. 3, ал. 4 от ПУДВР-ИМех, „Научните и научно-приложните разработки в ИМех се използват в съответствие с политиката за интелектуална собственост на БАН и с правилника за регистрация, защита, управление и комерсиализацията й“.</p> <p>Научният съвет (Чл.10, ал. 1, 17.) “Утвърждава политиката на института за интелектуална собственост и правилника за регистрация, защита, управление и комерсиализация на продуктите на интелектуалната собственост, получени в резултат на научно – изследователската дейност на Института“.</p> <p>Директорът взема решения за разпореждане с материалната и интелектуалната собственост на института, както и за участие в търговски дружества, които решения се утвърждават от Научния съвет. (Чл. 15, ал.2, 5-6.)</p> <p>Институтът по механика извършва стопанска дейност (Чл. 39 ал. 1) в съответствие с ... и ПРЗИ-ОИС-БАН.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изготвяне на отделен правилни-к/ци относно интелектуалната собственост и комерсиализацията на резултатите от научна дейност. <p>(К. Костадинов, Д. Игнатова)</p>	<p>4.9</p> <p>3.9</p>

<p>собственост законодателство, разполага с изключителното право да използва създаденото от него произведение/изобретение, както и да разреши на трети лица ползването му.</p> <p>Редът за публикуване на научните резултати на учените от БАН е регламентиран в <i>Правилата за издателската дейност на БАН</i>. Издателската дейност се ръководи и контролира от Експертен съвет за издателска дейност към Управителния съвет на БАН.</p> <p>Служителите са длъжни да познават правната уредба в областта на отношенията възникващи при създаването, закрилата и използването на обекти на интелектуалната собственост.</p>	<p>Настоящият ПВТР-ИМех не третира права или задължения на изследователите относно интелектуалната собственост.</p>		
---	---	--	--

<p>32. Съавторство <i>Когато оценяват персонала си, институциите следва да имат положително отношение към съавторството като към градивен подход за извършване на изследователска дейност. Следователно работодателите и/или спонсорите следва да разработват стратегии, практики и процедури, предоставящи на изследователите, включително и на онези, които са в началото на професионалното си развитие, необходимите рамкови условия, които да им позволят да се ползват от правото си да бъдат признати, посочени и/или цитирани в контекста на реалните им заслуги като съавтори на трудове, патенти и т.н. или да публикуват резултатите от собствената си изследователска дейност отделно от своя/ите надзорник/ци.</i></p>			
1	2	3	4
<p>Съгласно императивните разпоредби на <i>Закона за авторското право и сродните му права</i>, носител на авторските права върху произведение на науката, литературата и изкуството е авторът на произведението. Законът определя съдържанието на авторското право, като изрично постановява, че единствено авторът има изключителното право да използва създаденото от него произведение, както и да иска признаване на неговото авторство върху произведението.</p>	<p>ПУДВР-ИМех и ПВТР-ИМех не разглеждат въпроси свързани с авторство.</p> <p>Съгласно Чл. 6 от <i>Етичния кодекс на ИМех</i>:</p> <p>(2) Авторството на научен труд се основава на реален принос за изследването, като всички автори носят пълна отговорност за съдържанието на публикацията, освен ако изрично не са посочени индивидуалните отговорности на всеки от авторите;</p> <p>(3) Подреждането на авторите в една публикация се съгласува между всички автори;</p> <p>(4) Приносът на учени и технически лица, които не са автори, следва да бъде отбелязан по подходящ начин;</p>	<p>Не се изискват действия.</p>	<p>4.6</p> <p>4.5</p>

33. Преподавателска работа

Преподавателската работа е важно средство за структуриране и разпространяване на познания и вследствие на това следва да бъде разглеждана като ценна възможност в професионалното развитие на изследователите. Все пак преподавателските задължения не трябва да бъдат толкова много, че да пречат на изследователите, особено на онези, които са в началото на професионалното си развитие, да извършват своята изследователска дейност.

Работодателите и/или спонсорите следва да гарантират, че **възнагражденията за преподавателска работа са съответстващи и се вземат предвид в системите за преценка/оценка**, и че **времето, отделено от старшите членове на екипа за обучение на изследователи в ранен етап на професионалното си развитие, следва да се счита за част от преподавателските им задължения**. Следва да се осигури подходящо обучение на лицата, занимаващи се с преподавателска дейност и подготовка на кадри, в рамките на професионалното им развитие като изследователи.

1	2	3	4
Кодекс на труда. Съгласно чл. 242 от КТ всеки положен труд по трудово правоотношение е възмезден. Структурата и организацията на работната заплата и договарянето на работната заплата са регламентирани с Наредби, приети от Министерски съвет.	<ul style="list-style-type: none"> Вътрешни правила за формиране на работната заплата в ИМех-БАН <p>При получаване на атестационната оценка се начисляват точки за научна и административна работа, както и за преподаване, ръководство на докторанти, дипломанти и специализанти.</p>	Специфични действия не са необходими.	4.5 4.2

34. Жалби и оплаквания

Работодателите и/или спонсорите на изследователите следва да установят, в съответствие с националните правилници и регламенти, подходящи процедури, **по възможност под формата на безпристрастно лице (от рода на омбудсмана), което да се занимава с жалби/апели на изследователи, включително и онези, които касаят конфликти между надзорник/ци и изследователи в ранен етап на професионалното си развитие**. Тези процедури следва да осигуряват на всички изследователски екипи **поверителна и неофициална помощ при разрешаването на конфликти, спорове и жалби, свързани с работата, с цел насърчаване на справедливото и равностойно отношение в рамките на институцията и подобряване на цялостното качество на работната среда**.

1	2	3	4
Кодекс на труда. Предвид обстоятелството, че изследователите полагат своя труд по силата на сключен трудов договор, разглеждане на жалбите във връзка с трудовите правоотношения са регламентирани в КТ, които предвижда трудовите спорове да се разглеждат от съда.	<p>Етична комисия към ИМех <i>Правилник за дейността на Комисията по академична етика към ИМех</i></p> <p>Към ИМех има Комисия по академична етика, която се занимава с жалби на изследователите по множество въпроси на академичната дейност, както са дефинирани в ЕК-ИМех, ЕКС-БАН, ЗРАС-РБ и <i>Закона за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси</i>.</p> <p>Има Апелативна комисия, която разглежда жалби относно решения на Атестационната комисия.</p>	Не са необходими действия.	4.8 4.4

35. Участие в органи, вземащи решения

Работодателите и/или спонсорите на изследователите следва да признават за напълно основателно и дори желателно **изследователите да бъдат представлявани в съответните органи за информиране, консултации и взимане на решения** в институциите, за които работят, които да защитават и подкрепят техните индивидуални и колективни интереси като професионалисти, и активно да допринасят за управлението на институцията .

1	2	3	4
<p>Членовете на <i>Общото събрание на Академията</i> се избират от <i>Общите събрания на учените</i> в постоянните научни звена. За членове се избират хабилитирани учени на основна работа в БАН. С право на съвещателен глас в заседанията на Общото събрание на БАН участват от всяко направление по 1 представител на асистентите и докторантите.</p> <p>За членове на основния състав на <i>Управителния съвет</i> на БАН се избират асоциирани, действителни и дописни членове на Академията, които са на основна работа в нея.</p> <p>За членове на Научните съвети на самостоятелните звена на БАН се избират доктори на науките, хабилитирани учени, член-кореспонденти и академици.</p>	<p>Съгласно ПУДВР-ИМех, ръководни органи на ИМех са <i>Общо събрание на учените, Научен съвет и Директор</i>.</p> <p>Общото събрание на учените включва всички лица с академична длъжност или научна степен на основна работа в ИМех.</p> <p>Научният съвет е колективен орган за научно ръководство на института с четиригодишен мандат. Броят на членовете на Научния съвет на ИМех не може да бъде по-малък от 15 и повече от 25 души.</p> <p>В ПУДВР-ИМех е описана подробна процедура за избор на членовете на Научния съвет, както и процедура за избор на представители на ИМех в Общото събрание на БАН.</p> <p>В ИМех има 6 Научни структурни звена (направления, секции), чиито ръководител се избира от учените в съответното звено.</p>	<p>Не са необходими действия.</p>	<p>5.0</p> <p>4.6</p>

IV. Обучение

36. Взаимоотношения с ръководителите

По време на обучението си изследователите следва да установят **организиран и систематични взаимоотношения** със своя/ите ръководител/и и представителя/ите на своя отдел/факултет, за да извлекат максимална полза от своите взаимоотношения с тях.

Това включва и **съхраняване на данни за цялостния напредък на работата** и откритията при изследователската дейност, **получаване на обратна връзка чрез доклади и семинари**, прилагане на тази обратна връзка и работа в съответствие с договорените графици, ключовите събития, постиженията и/или резултатите от изследването.

1 Законодателство (което позволява или пречи на прилагането на този принцип)	2 Съществуващи регулация (устав, правилници и др.) и /или практики на институционално ниво	3 Необходими действия (Кой, кога)	4 Анкета
<p>Към <i>Управителния съвет на БАН</i> са създадени <i>Консултативни съвети</i> за всяко научно направление. Тяхната дейност е регламентирана с правилник, в който са поставени следните задачи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. анализира и обобщава научните политики и възможности на самостоятелните научни звена в направлението; 2. предлага обща стратегия за цялото направление, съобразена със стратегиите на отделните институти; 3. дава оценка на изследователската дейност на специализираните научни звена, включени в направлението и правят предложения за подобряването ѝ; 4. предлага на УС структурни промени в направлението; 5. прави предложения за развитие на научния състав в направлението; 6. прави предложения за сътрудничество и взаимодействие на специализираните научни звена в направлението, с оглед разработване на комплексни общи научни проекти, както и относно съвместно изграждане, стопанисване и ползване на материалната база (вкл. научна апаратура); 7. прави предложения за взаимодействие и сътрудничество с образователни и културни организации; 8. предлага осъществяването на международно сътрудничество и взаимодействие; 9. прави предложения за по-ефективно ползване на материалната база. <p>Служителите на БАН са длъжни да помагат в обучението на колегите си, да споделят своя опит с тях и да съдействат за тяхната специализация и усъвършенстване /Етичен кодекс на служителите в БАН/</p>	<p>Дейността на ИМех включва обучение на специалисти чрез следдипломна квалификация, докторанти и пост-докторанти (чл. 3, ал. 3, 5. от ПУДВР-ИМех).</p> <p>Процедурата за обучение на докторанти е подробно разписана в ПП-ЗРАС-ИМех. В края на втората, третата и четвъртата (ако има такава) година от докторантурата, докторантите изнасят доклад на годишната научна сесия на ИМех.</p> <p>Чл. 10 от <i>Етичния кодекс на ИМех</i> поставя изисквания към учените които обучават докторанти, специализанти и млади учени.</p> <p>Идеята, че „Данните трябва да се събират, съхраняват и интерпретират по прозрачен и достъпен начин“ е формулирана към принципа „Обективност“, обяснен в ЕК-ИМех.</p>	<p>Вижте дейностите предвидени към принципи № 28 и 37.</p>	<p>4.9</p> <p>4.5</p>

37. Задължения, свързани с надзор и управление

Старшите изследователи следва да отделят специално внимание на многоаспектната си роля на надзорници, наставници, професионални консултанти, лидери, координатори по проекти, ръководители или разпространители на научните достижения. Те следва да изпълняват тези задачи при спазване на най-високи професионални стандарти. *С оглед на ролята си на надзорници или наставници старшите изследователи следва да изградят позитивни и гравитни взаимоотношения с изследователите, които са в ранен етап от своята кариера, за да създадат условия за ефективно предаване на познанието и за по-нататъшното им успешно професионално развитие.*

1	2	3	4
Служителите на БАН са длъжни да помагат в обучението на колегите си, да споделят своя опит с тях и да съдействат за тяхната специализация и усъвършенстване /Етичен кодекс на служителите в БАН/	Етичния кодекс на ИМех съдържа принципа <i>Отговорност за научното развитие на студенти, специализанти, докторанти и млади учени</i> , според който - в качеството си на научни ръководители, консултанти и/или преподаватели учените от ИМех трябва да се стараят да обучават и да направляват студентите, специализантите, докторантите и младите учени по начин и съгласно стандарти, които стимулират в най-голяма степен тяхното научно развитие. Взаимоотношенията <i>докторант-ръководител</i> се тълкуват в чл. 10 от Етичния кодекс на ИМех.	<ul style="list-style-type: none"> Обновяване на <i>Правилника за вътрешния трудов ред в ИМех</i> с изисквания към старшите изследователи относно тяхната роля като наставници на младите изследователи.	4.9 4.2

38. Непрекъснато професионално развитие

Изследователите на всички етапи от своята кариера следва да *търсят начини за непрекъснато самоусъвършенстване чрез редовно осъвременяване и разширяване на своите умения и компетентност*. Това може да бъде постигнато по *редица начини, включващи, но без да се ограничават до редовно обучение, семинари, конференции и обучение по електронен път*.

1	2	3	4
Кодекса на труда предвижда задължение за Работодателя да осигури условия за поддържане и повишаване професионалната квалификация на работниците и служителите за ефективно изпълнение на техните задължения по трудовото правоотношение в съответствие с изискванията на изпълняваната работа и бъдещото им професионално развитие.	ИМех организира веднъж на 4 години Национален конгрес по теоретична и приложна механика, последният през 2013 г. Организиран е <i>общ за ИМех семинар</i> , с постоянни председател, секретар и правилник, който лесно може да бъде свикан по инициатива на изследователи. Изследователите разполагат с библиотека, компютри и достъп до интернет.	Не са необходими действия.	4.9 4.5

39. Достъп до обучение и непрекъснато развитие

Работодателите и/или спонсорите следва да гарантират, че на всички изследователи на всеки етап от професионалното им развитие, независимо от вида на техните договори, *се предоставя възможност за професионално развитие и подобряване на професионалната им подготовка чрез достъп до мерки за непрекъснато развитие на уменията и компетенциите.*

Тези мерки следва да бъдат редовно оценявани с оглед на тяхната достъпност, приложимост и ефективност за подобряване на компетенциите, уменията и професионалната им подготовка.

1	2	3	4
<p>Кодекса на труда предвижда задължение за Работодателя да осигури условия за поддържане и повишаване професионалната квалификация на работниците и служителите за ефективно изпълнение на техните задължения по трудовото правоотношение в съответствие с изискванията на изпълняваната работа и бъдещото им професионално развитие.</p> <p><i>Закон за насърчаване на научните изследвания:</i> Насърчаването на научните изследвания се осъществява чрез отпускане на целеви финансови средства въз основа на конкурс, проведен при условията и по реда на този закон /чл.24 /</p> <p>Чрез създаденият по силата на Закона Фонд „Научни изследвания“ финансово се подпомага:</p> <ul style="list-style-type: none"> - професионално развитие на учени и изследователи /чл.22 т.11/; - научноизследователската дейност и професионалното развитие на млади учени, докторанти и постдокторанти /чл.23 т.4/; <p>От значение е наличието на възможности за постоянно обучение, в т.ч. дистанционно обучение и повишаване на квалификацията и уменията на научния персонал и реализиране на съвместни програми за научно обучение и практика между академичната и бизнес общностите, извод, залегнал в „Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020“. Паралелно с това се предвиждат действия, насочени към:</p> <ul style="list-style-type: none"> - преодоляване на негативните тенденции на намаляване притока на млади хора в науката и стимули за тяхното задържане за реализирането на научна кариера; - улесняване на възможностите за допълнително трудово възнаграждение на учени, в т.ч. и докторанти, пост-докторанти и млади учени чрез програмно-проектно финансиране; - гарантиране свободното движение на интелектуален капитал, като правителството се стреми да създава благоприятна среда – нормативна, социална и материална с оглед превръщането на научната кариера в атрактивно и търсено занимание.	<p>Възможностите за подпомагане на уменията и компетенциите са изброени към 38 принцип.</p> <p>Има Център за обучение към БАН, който предлага множество курсове, предимно за докторанти, но не само за тях.</p>		<p>4.9</p> <p>4.2</p>

40. Надзор

Работодателите и/или спонсорите следва да гарантират, че съществува ясно установено лице, към което изследователите в ранен етап от своята кариера могат да се обръщат при изпълнение на професионалните си задължения, за което следва надлежно да ги информират. В тези разпоредби следва ясно да се посочва, че предложените надзорници са достатъчно квалифицирани да упражняват надзор върху изследователската дейност и разполагат с необходимото време, опит, специализирани познания и ангажираност, за да окажат съответната помощ на обучаемия изследовател и да извършват необходимите процедури за оценка на напредъка и наблюдение на работата, както и да разполагат с необходимите механизми за предоставяне на обратна връзка.

1	2	3	4
<p>Съгласно Устава на БАН, Общото събрание на учениите в самостоятелното научно звено приема Правилник за дейността на звеното. Директорът на звеното има задължение да запознае лицата постъпващи на основна работа с всички вътрешноведомствени актове, като по този начин им гарантира условия за изпълнение на работата им.</p>	<p>В Правилника за устройството, дейността и вътрешния ред на Института по механика се казва, че научните структурни звена в института (секциите) имат назначен от директора ръководител. Може да се организират и временни структурни звена, със собствен ръководител.</p> <p>Докторантите имат ръководител, а понякога и консултант.</p> <p>Съгласно Правилника за вътрешния трудов ред на ИМех, основните задължения на служителите включват:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да изпълняват бързо и точно разпорежданията на прекия си ръководител и на работодателя; - да планират, документират и отчитат извършената от тях работа, посредством годишни и текущи работни планове и отчети; - да уведомяват своевременно прекия си ръководител за възникване на нередности или затруднения, за да не се наруши организацията на труда; - да бъдат лоялни към ИМех и да спазват етичния кодекс на института.	<p>Вижте дейностите планирани към принципи 28 и 37!</p>	<p>4.9</p> <p>4.3</p>